

Udkast

Forslag

til

Lov om ændring af værnepligtsloven og forskellige andre love

(Ligestilling for kvinder og mænd, der frivilligt påtager sig værnepligtstjeneste, og fritagelse for at møde til Forsvarets Dag under helt særlige forhold)

§ 1

I værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 1 indsættes:

»**§ 1 a.** Enhver dansk kvinde, der har deltaget i Forsvarets Dag, og som er vurderet egnet af sessionsmyndighederne, kan indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Stk. 2. Forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan tillade udenlandske kvinder at indgå aftale efter stk. 1, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat.

Stk. 3. En kvinde, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, omfattes af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen er indgået.«

2. I § 4, *stk. 1*, § 4 a og § 36, *stk. 2*, ændres »han« til: »den pågældende«.

3. I § 13 indsættes efter *stk. 4* som nyt stykke:

»*Stk. 5.* Forsvarsministeren kan, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, fastsætte regler om, at værnepligtige i en nærmere fastsat periode kan fritages for at møde til Forsvarets Dag.«

Stk. 5 bliver herefter *stk. 6*.

4. I § 26, *stk. 1*, ændres »ham« til: »den pågældende«.

§ 2

I lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, jf. lovbekendtgørelse nr. 226 af 13. marts 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 6, *stk. 1*, ændres »han« til: »den pågældende«.

§ 3

I beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017, som ændret ved § 3 i lov nr. 144 af 28. februar 2018, foretages følgende ændringer:

1. *Overskriften før § 54 a* ophæves.
2. *§§ 54 a og 54 b* ophæves.
3. I *§ 60, stk. 1*, ændres »han« til: »den pågældende«.
4. I *§ 60, stk. 3*, ændres »ham« til: »den pågældende«.

§ 4

I lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, som ændret ved § 3 i lov nr. 1264 af 16. december 2009, § 15 i lov nr. 395 af 2. maj 2016, lov nr. 1539 af 18. december 2018, lov nr. 328 af 30. marts 2019 og lov nr. 2386 af 14. december 2021, foretages følgende ændringer:

1. I *§ 2, stk. 2, 2. pkt.*, ændres »konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtliggende vilkår« til: »konstabelelever og værnepligtige«.
2. I *§ 7, stk. 1, 1. pkt.*, *§ 7, stk. 2, § 8, 1. pkt.*, og *§ 9, stk. 1*, udgår »og hjemsendte kvinder på værnepligtssignende vilkår«.
3. *§ 9 a* ophæves.

§ 5

I lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, jf. lovbekendtgørelse nr. 309 af 3. marts 2011, foretages følgende ændringer:

1. I *§ 1, stk. 1, nr. 1*, udgår »mænd og kvinder ansat på værnepligtssignende vilkår«.
2. I *§ 2, stk. 1, § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 6, stk. 1, 1. pkt.*, *§ 7* og *§ 9, stk. 1*, udgår »mand eller kvinde ansat på værnepligtssignende vilkår«.
3. I *§ 2, stk. 2, § 4, stk. 1*, og *§ 6, stk. 2, 2. pkt.*, ændres »han« til: »den pågældende«.
4. I *§ 8* udgår »mænd eller kvinder ansat på værnepligtssignende vilkår«.

§ 6

I lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., jf. lovbekendtgørelse nr. 284 af 14. marts 2013, som ændret ved § 3 i lov nr. 395 af 2. maj 2016 og § 7 i lov nr. 285 af 29. marts 2017, foretages følgende ændring:

1. I § 6 ændres »han« til: »den tilskadekomne«.

§ 7

I lov om ferie, jf. lovbekendtgørelse nr. 230 af 12. februar 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 44, stk. 3, udgår »for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtssvarende vilkår,«.
2. I § 44, stk. 4, udgår »og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtssvarende vilkår i det statslige redningsberedskab«.

§ 8

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juni 2022.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 1, 2 og 4, og §§ 2-7 finder ikke anvendelse for kvinder, der har indgået aftale om ansættelse på værnepligtssvarende vilkår, og som er mødt eller skal møde til første samlede tjeneste før den 1. september 2022. For de pågældende finder de hidtil gældende regler anvendelse.

§ 9

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Lovens §§ 1-4 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som henholdsvis de færøske eller de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og baggrund
2. Lovforslagets hovedindhold
 - 2.1. Ligestilling for kvinder og mænd, der frivilligt påtager sig værnepligtstjeneste
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.1.1. Overordnet ramme for mænd og kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste
 - 2.1.1.2. Fortrydelsesret og opsigelsesvarsler
 - 2.1.1.3. Udsættelse og fritagelse
 - 2.1.1.4. Straf for ulovlig udeblivelse
 - 2.1.1.5. Erstatning for tilskadekomst m.v. samt arbejdsmiljø
 - 2.1.1.6. Sundhedsydelse
 - 2.1.2. Forsvarsministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Fritagelse for at møde til Forsvarets Dag
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Forsvarsministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
3. Konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål
4. Ligestillingsmæssige konsekvenser
5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
7. Administrative konsekvenser for borgerne
8. Klimamæssige konsekvenser
9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
10. Forholdet til EU-retten
11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
12. Sammenfattende skema

1. Indledning og baggrund

Kvinder melder sig i stigende grad til at gøre værnepligtstjeneste ved Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, og i dag udgør kvinder ca. en fjerdedel af dem, der gør værnepligtstjeneste. Det er en meget positiv udvikling.

Selv om langt de fleste mænd – på linje med kvinderne – i dag melder sig frivilligt, gælder der imidlertid ikke lige vilkår for mænd og kvinder, når de gennemfører værnepligtstjenesten.

Mændene aftjener således deres tjeneste som værnepligtige, mens kvinderne gør tjeneste på værnepligtslignende vilkår. Det betyder bl.a., at der for mænd og kvinder gælder forskellige vilkår for fortrydelse og opsigelse, selv om værnepligtsuddannelsen er den samme for begge

køn. Eksempelvis kan kvinder i de første to måneder sige op med 14 dages varsel, mens mændene er bundet, så længe værnepligten varer.

Forskelsbehandlingen er hverken tidssvarende eller hensigtsmæssig, og den opleves som urimelig for både mænd og kvinder. Derudover vurderes de forskellige vilkår for mænd og kvinder at indvirke negativt på fællesskabet på værnepligtsholdene.

Med dette lovforslag ønsker regeringen derfor at tage et vigtigt skridt for at ligestille mænd og kvinder, der gør værnepligtstjeneste. Lovforslaget vil således indebære, at kvinderne fremadrettet omfattes af de samme rettigheder og pligter som de mandlige værnepligtige fra det tidspunkt, hvor kvinderne underskriver en aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Lovforslagets andet hovedformål er at skabe hjemmel til, at forsvarsministeren vil kunne fritage værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende.

Baggrunden for forslaget er, at COVID-19-pandeminien har betydet, at Forsvarets Dag i en lang periode ikke har kunnet gennemføres i samme omfang som normalt. Dermed er der opstået et større efterslæb af værnepligtige, der skulle være mødt til Forsvarets Dag.

De værnepligtige, der har haft ønske om at møde til Forsvarets Dag, har fået mulighed for løbende at møde hertil. På nuværende tidspunkt er der imidlertid en stor gruppe værnepligtige, som typisk ikke har et ønske om at gøre værnepligtstjeneste, men som afventer at blive indkaldt til Forsvarets Dag. Indhentning af efterslæbet vil med den nuværende kapacitet tage flere år, og en fastholdelse af mødepligten for de værnepligtige, der har fået udsættelse for at møde til Forsvarets Dag, vil derfor indebære, at der er unge, der i en længere periode må afvente en afklaring af, hvorvidt de skal indkaldes til værnepligtstjeneste.

En indhentning af efterslæbet gennem en forøgelse af kapaciteten vil være uforholdsmæssigt ressourcekrævende, hvilket bl.a. skal ses i lyset af, at 99 pct. af Forsvarets og Beredskabsstyrelsens behov for værnepligtige er dækket af mænd og kvinder, der melder sig frivilligt til at gøre værnepligtstjeneste.

Med lovforslaget foreslås det derfor, at forsvarsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om at fritage de værnepligtige, der i helt særlige situationer ikke kan indkaldes til Forsvarets Dag, fra deres mødepligt. Med lovforslaget vil der dels kunne tages højde for den aktuelle situation i forbindelse med COVID-19, dels kunne tages højde for lignende, helt særlige situationer i fremtiden.

2. Lovforslagets hovedindhold

2.1. Ligestilling for kvinder og mænd, der frivilligt påtager sig værnepligtstjeneste

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Overordnet ramme for mænd og kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste

Efter § 1 i værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, er enhver dansk mand værnepligtig. Han skal efter § 13, stk. 1, møde til Forsvarets dag i det år, hvori han fylder 18 år.

Muligheden for *frivillig værnepligt* følger af værnepligtslovens § 21, hvorefter forsvarsministeren kan bestemme, at udskrevne værnepligtige, der frivilligt ønsker at gøre værnepligtstjeneste i Forsvaret eller i det statslige redningsberedskab, kan indgå aftale om at blive indkaldt forud for øvrige værnepligtige. Det fremgår af afsnit 4 i de almindelige bemærkninger til værnepligtsloven (lov nr. 213 af 30. maj 1980), at der i begrebet *frivillig værnepligt* ligger, at den udskrevne værnepligtige over for fordelingsmyndigheden giver afkald på fritagelsesmuligheden ved indgåelse af en aftale om værnepligt, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 2896. Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at fordelingsmyndigheden til gengæld giver tilsagn om at indkalde den værnepligtige på det tidspunkt og på det sted, som han selv har ønsket.

Værnepligtslovens § 21 er udmøntet ved bekendtgørelse nr. 67 af 11. januar 2017 om fordeling af udskrevne værnepligtige og behandling af oplysninger om udskrevne værnepligtiges strafbare forhold mv. Bekendtgørelsen fastsætter bl.a. de nærmere rammer for indgåelse af aftaler om frivillig værnepligtstjeneste.

Kvinder er ikke værnepligtige, men alle kvinder med dansk indfødsret inviteres til frivilligt at deltage i Forsvarets Dag i det år, hvori de fylder 18 år, hvis de har bopæl eller ophold i Danmark, jf. værnepligtslovens § 21 a. Det fremgår af bemærkningerne til § 21 a i værnepligtsloven, jf. lov nr. 1391 af 21. december 2005 om ændring af værnepligtsloven og lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, at kvinderne inviteres til at deltage i Forsvarets Dag efter samme retningslinjer, som mænd indkaldes til Forsvarets Dag, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 671. Det følger endvidere af afsnit 2.1.2 i de almindelige bemærkninger, at kvindernes mulighed for at deltage i Forsvarets Dag gør, at kvinderne også kan deltage i sessionen efter samme retningslinjer som de værnepligtige mænd, idet kvinderne dog ikke skal trække et lodtrækningsnummer, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 668. Det fremgår desuden af bemærkningerne, at dette er begrundet i, at egnede kvinder kun indkaldes til tjeneste på værnepligtstilsvarende vilkår, såfremt de frivilligt indgår aftale herom.

Ønsker kvinderne at gøre værnepligtstjeneste, indgår de individuelle kontrakter om ansættelse på værnepligtstilsvarende vilkår. Det fremgår af kontrakterne, at ansættelserne sker i henhold til cirkulære nr. 9709 af 11. november 2005 om aflønning mv. af personel til værnepligtstjeneste i forsvaret og de respektive kollektive aftaler. Cirkulæret fastsætter bl.a. regler om værnepligtssløn under den første samlede tjeneste, feriegodtgørelse og regler om friheder, herunder arbejdstidsregler.

Kvinder, der ansættes på værnepligtstilsvarende vilkår, er omfattet af det arbejdsretlige system. Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF) har forhandlingsretten for kvinder, der gør værnepligtstjeneste i hæren. Kvinderne er omfattet af Hovedaftale mellem Finansministeriet

og statsansattes kartel, overenskomstsektionen, jf. cirkulære nr. 195 af 27. november 1991. HKKF har indgået overenskomstaftale med Forsvarsministeriets Personalestyrelse for konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever samt korporaler af linjen og reserven i hæren, jf. cirkulæreskrivelse nr. 9620 af 7. juni 2021, som også gælder for ansatte på værnepligtslignende vilkår i hæren. Centralforeningen for Stampersonel (CS) har forhandlingsretten for de resterende kvinder, der ikke gør værnepligtstjeneste i hæren. Kvinderne er omfattet af hovedaftalen mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation og CO10, Centralorganisationen af 2010 (LC/CO10 – hovedaftalen), jf. cirkulære nr. 9428 af 8. september 2011. CS har desuden tiltrådt Fællesoverenskomst mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation og Centralorganisationen af 2010, jf. cirkulære nr. 10096 af 4. december 2019.

Der er desuden for kvinder på værnepligtslignende vilkår indgået aftaler mellem Forsvarsministeriets Personalestyrelse og henholdsvis HKKF og CS om ansættelse på værnepligtslignende vilkår i Forsvaret og Beredskabsstyrelsen. Aftalerne fastsætter bl.a., at kvinder ansættes tidsbegrænset, og at ansættelseslængden svarer til den tjeneste, som er fastsat for værnepligtige inden for det pågældende værn, korps, tjenestegren eller i Beredskabsstyrelsen. Endelig fastsætter aftalerne, at kvinder på værnepligtslignende vilkår ydes samme løn og ydelser og er underlagt samme vilkår i forhold til tjenestens omfang, indkvartering, arbejdstid, ferieorlov m.v., som gælder for tilsvarende mandlige værnepligtige.

2.1.1.2. Fortrydelsesret og opsigelsesvarsler

Det fremgår af afsnit 2.1.2 i bemærkningerne til lov nr. 1391 af 21. december 2005 om ændring af værnepligtsloven og lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, at det er hensigten, at mænd, der har indgået aftale om frivillig værnepligt, gives en kortere fortrydelsesret, således at deltagere i Forsvarets Dag, der f.eks. indgår en aftale på selve dagen, har mulighed for efterfølgende at annullere den indgåede aftale, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 668. Aktuelt gives værnepligtige en fortrydelsesret på fire uger fra aftalens underskrivelse, men det forventes, at fortrydelsesretten vil blive forlænget til eksempelvis fire måneder før mødet til første samlede tjeneste. Efter fortrydelsesfristens udløb kan aftalen ikke opsiges.

For kvinder på værnepligtslignende vilkår indgås de individuelle kontrakter i dag med mulighed for en gensidig opsigelse uden varsel i perioden fra indgåelse af kontrakten og frem til, at værnepligtstjenesten påbegyndes.

Aftalerne mellem Forsvarets Personalestyrelse og henholdsvis HKKF og CS om ansættelse på værnepligtslignende vilkår i Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, jf. afsnit 2.1.1.1 ovenfor, fastsætter, at der for kvinder på værnepligtslignende vilkår kan aftales en prøvetid på to måneder, hvori der gælder et gensidigt opsigelsesvarsel på 14 dage. Efter udløbet af prøvetiden gælder et gensidigt opsigelsesvarsel på én måned. Ved tilskadekomst er opsigelsesvarslet fire måneder fra arbejdsgivers side, idet datoen for ophør af tjenesten dog ikke kan gå ud over datoen for ansættelsesforholdets ophør. Muligheden for at fastsætte prøvetid er i overensstemmelse hermed udmøntet i de individuelle ansættelseskontrakter for kvinderne. Kvinderne modtager løn i opsigelsesperioden, uanset om de eller arbejdsgiver har opsagt ansættelsesforholdet.

2.1.1.3. Udsættelse og fritagelse

Mænd, der har indgået aftale om frivillig værnepligt, kan søge om udsættelse eller fritagelse efter værnepligtslovens kapitel VI eller søge overførsel til civilt arbejde efter lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde (militærnægterloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 226 af 13. marts 2006.

Efter værnepligtslovens § 27 kan udskrevne værnepligtige gives udsættelse med møde til den første samlede tjeneste indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 26 år, når de godtgør, at udsættelsen af hensyn til deres uddannelse eller af andre grunde vil være af særlig betydning for dem. Efter det tidspunkt kan udsættelse med den første samlede tjeneste kun gives værnepligtige, der godtgør, at udsættelsen har væsentlig betydning for deres eller deres pårørendes velfærd og kun for et år ad gangen og sammenlagt i højst tre år, jf. § 28. Efter § 29, stk. 1, kan værnepligtige fritages for værnepligtstjeneste, når de efter § 28 har opnået sammenlagt tre års udsættelse, hvis de godtgør, at fritagelsen har afgørende betydning for deres eller deres pårørendes velfærd.

Når den første samlede tjeneste er påbegyndt, kan de værnepligtige efter militærnægterlovens § 1, stk. 1, overføres til civilt arbejde, hvis militærtjeneste af enhver art må anses for at være uforeneligt med deres samvittighed. Efter ordningen fritages de værnepligtige for militærtjeneste mod i stedet at udføre andet statsarbejde, der ikke må tjene militære formål.

Desuden har forsvarsministeren fastsat nærmere regler om bl.a. hjemsendelse i bekendtgørelse nr. 65 af 11. januar 2017 om hjemsendelse og fornyet indkaldelse af værnepligtige i Forsvaret, redningsberedskabet og under militærnægterordningen. Bekendtgørelsen udmønter § 4, stk. 1, 2 og 4, i lov om forsvarets personel (personelloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, som senest ændret ved lov nr. 2386 af 14. december 2021, § 61, stk. 1, i beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017, som ændret ved § 3 i lov nr. 144 af 28. februar 2018, og § 7, stk. 1, i militærnægterloven. Bekendtgørelsens §§ 1-4 fastsætter bl.a., at værnepligtige kan hjemsendes med henblik på genindkaldelse, hvis de møder senere end to dage efter det fastsatte mødetidspunkt, hvis de er sammenlagt ulovligt fraværende i mere end 10 tjenstedage, hvis de har været varetægtsfængslet i 10 tjenstedage, eller hvis de skal afsone frihedsstraf i mere end 10 tjenstedage. Det følger desuden af bekendtgørelsens § 5, at Forsvarsministeriets Personalestyrelse foretager den overordnede forvaltning af den værnepligtige og kan fritage en værnepligtig for fornyet indkaldelse.

Praksis er endvidere, at tjenestegørende værnepligtige, der antages at have pådraget sig en helbredsmæssig lidelse, enten fysisk eller psykisk, så vedkommende ikke kan deltage i tjenesten i fuldt omfang, kan indstilles til en Session for Tjenestegørende Værnepligtige med henblik på vurdering af den pågældendes egnethed til værnepligtstjeneste. Session for Tjenestegørende Værnepligtige afgør med baggrund i en ny sessionsvurdering, hvorvidt den værnepligtige skal hjemsendes, fastholdes i pligten og indkaldes på et senere mødehold eller fortsætte tjenesten.

Det følger endvidere af § 6 i bekendtgørelsen om hjemsendelse og fornyet indkaldelse af værnepligtige i Forsvaret, redningsberedskabet og under militærnægterordningen, at værnepligtige, der af en session er erklæret uegnet eller for tiden uegnet til værnepligtstjeneste, hjemsendes. Den værnepligtige, der er erklæret uegnet eller for tiden uegnet, indkaldes ikke til ny tjeneste, medmindre vedkommende ansøger herom. Den værnepligtige placeres heller ikke i Forsvarets totalforsvarsregister eller Beredskabsstyrelsens personelreserve. Den værnepligtige ved redningsberedskabet overføres dog til Beredskabsstyrelsens personelreserve, hvis den pågældende ved en senere ansøgt sessionsbehandling erklæres egnet eller begrænset egnet til værnepligtstjeneste.

For kvinder på værnepligtstilignende vilkår gælder der ikke tilsvarende regler for udsættelse af tjenesten eller hjemsendelse på grund af helbredsmæssige årsager. Ønskes kvinder på værnepligtstilignende vilkår hjemsendt af eksempelvis helbredsmæssige årsager, indstilles de i stedet til opsigelse. Kvinderne ydes løn i opsigelsesperioden. Hvis opsigelsen skyldes tilskadekomst i tjenesten, gælder et forlænget opsigelsesvarsel på fire måneder.

Kvinder på værnepligtstilignende vilkår, der er hjemsendt efter endt tjeneste, og for hvem militærtjeneste eller tjeneste i redningsberedskabet af enhver art må anses for at være uforeneligt med deres samvittighed, kan af forsvarsministeren fritages for tjeneste. Dette følger af § 9 a, 1. pkt., i personelloven. Forsvarsministeren kan ud fra samme hensyn fritage kvinder på værnepligtstilignende vilkår, som er hjemsendt eller afskediget fra redningsberedskabet, jf. § 54 b, 1. pkt., i beredskabsloven. Afgørelse efter bestemmelserne bliver truffet på grundlag af en konkret vurdering efter tilsvarende kriterier som ved afgørelser efter militærnægterloven. Det fremgår af bemærkningerne til henholdsvis personellovens § 9 a, jf. lov nr. 127 af 25. februar 1998, og beredskabslovens § 54 b, jf. lov nr. 339 af 17. maj 2000, at fritagelse efter bestemmelserne ikke er forbundet med en pligt til at udføre andet statsarbejde, jf. henholdsvis Folketingstidende 1997-98, tillæg A, side 2166 og Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 4793. Forsvarsministeren kan endvidere efter personellovens § 9 a, 2. pkt., og beredskabslovens § 54 b, 2. pkt., fastsætte nærmere regler herom. Bemyndigelserne er ikke udnyttet.

2.1.1.4. Straf for ulovlig udeblivelse

Udeblivelse fra værnepligtstjeneste i Forsvaret uden lovlig grund kan straffes efter § 25 i militær straffelov, lov nr. 530 af 24. juni 2005, som senest ændret ved § 4 i lov nr. 708 af 8. juni 2018. Mindre grove tilfælde medfører dog alene disciplinært ansvar og sanktion efter militær disciplinarlov, jf. lov nr. 532 af 24. juni 2005, som ændret ved § 98 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og § 2 i lov nr. 1550 af 19. december 2017. Bestemmelsen omfatter al tjenestegørende militært personel samt hjemsendt militært personel med hensyn til militære pligter, som påhviler dem efter hjemsendelsen. Bestemmelsen omfatter således både værnepligtige og kvinder ansat på værnepligtstilignende vilkår i Forsvaret.

Udeblivelse fra værnepligtstjeneste i Beredskabsstyrelsen uden lovlig grund kan straffes efter beredskabslovens § 60. Mindre grove tilfælde medfører dog alene disciplinært ansvar efter beredskabslovens § 62 og sanktioner efter § 63. Desuden fremgår det af beredskabslovens § 54 a, at §§ 60-66 finder tilsvarende anvendelse på kvinder antaget på værnepligtstilignende

vilkår. Bestemmelsen omfatter således også både værnepligtige og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår i Beredskabsstyrelsen.

2.1.1.5. Erstatning for tilskadekomst m.v. samt arbejdsmiljø

Det følger af § 1 i lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., jf. lovbekendtgørelse nr. 284 af 14. marts 2013, som ændret ved § 3 i lov nr. 395 af 2. maj 2016 og § 7 i lov nr. 285 af 29. marts 2017, at værnepligtige, som rammes af en ulykke eller en sygdom, der med rimelig sandsynlighed kan henføres til udførelsen af de pligter, som er forbundet med tjenesten, eller de forhold, hvorunder tjenesten foregår, ydes erstatning fra staten. Det følger af § 2, at erstatningen efter § 1 fastsættes efter reglerne i arbejdsskadesikringsloven, medmindre andet følger af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. Det følger af § 6 i lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., at for en indkaldt værnepligtig skal der ved årslønfastsættelsen tages hensyn til den indtægt, tilskadekomne kunne forvente at opnå, såfremt han var blevet hjemsendt uden følger af ulykken eller sygdommen. Lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. indebærer desuden bl.a. et lempeligere sygdomsbegreb, og særlige regler for anmeldelse af skader. Det fremgår af de almindelige bemærkninger til lov nr. 423 af 10. juni 2003 om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., at det lempeligere sygdomsbegreb er begrundet i tjenestens tvungne karakter og de særlige forhold i øvrigt, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 6631.

Lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. gælder derimod ikke for kvinder på værnepligtslignende vilkår. Kvinderne er således i dag omfattet af de almindelige regler i arbejdsskadesikringsloven, hvis de kommer til skade i forbindelse med værnepligtstjenesten.

Når de gør værnepligtstjeneste, er både værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår omfattet af arbejdsmiljøloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 2062 af 16. november 2021, som ændret ved § 2 i lov nr. 2588 af 28. december 2021.

De værnepligtige mænd vil i enkelte situationer, når de modtager teoretisk undervisning, i stedet være omfattet af undervisningsmiljøloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 316 af 5. april 2017. Det gør sig derimod ikke gældende for kvinder på værnepligtslignende vilkår.

2.1.1.6. Sundhedsydelse

Personer, der har bopæl her i landet, har efter § 7, stk. 1, i sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 903 af 26. august 2019, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 2619 af 28. december 2021, ret til alle sundhedslovens ydelser. Ved bopæl forstås i sundhedslovens forstand folkeregistrering i det Centrale personregister (CPR), jf. sundhedslovens § 7, stk. 2.

Personer uden bopæl i Danmark har alene adgang til akut og fortsat sygehusbehandling efter sundhedslovens §§ 8 og 80, som regionerne opkræver betaling for, medmindre andet følger af EU-rettens regler. Personer uden bopæl i Danmark, som er sygesikret i et andet EU-land er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 883/2004/EF af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger. Forordningen vedrører koordinering af medlemslandenes sociale sikringsordninger for personer, der bevæger sig over grænserne inden for

EU. Den anvendes sammen med forordning nr. 987/2009/EF af 16. september 2009 om de nærmere regler til gennemførelse af forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger. I tilfælde af sygdom eller et ulykkestilfælde har de personer, der bevæger sig inden for EU-forordningens geografiske område i forbindelse med deres arbejde, uddannelse, pension eller ferieophold, ret til den behandling, de har brug for, i det land, hvor de opholder sig, mens udgiften hertil som udgangspunkt afholdes af det land, hvor den pågældende er socialt sikret, herunder sygesikret. Reglerne gælder også for EØS-landene (Norge, Island og Liechtenstein) og Schweiz.

Efter sundhedslovens § 11 kan sundhedsministeren fastsætte nærmere regler om, i hvilket omfang lovens ydelser efter afsnit V om praksissektorens ydelser og afsnit X om tilskud til lægemidler tilkommer blandt andre personer, der er indkaldt til værnepligtstjeneste eller tjeneste, der kan sidestilles hermed.

Sundhedsministeren har i medfør af bestemmelsen udstedt bekendtgørelse nr. 23 af 9. januar 2007 om begrænsning i adgangen til ydelser efter sundhedsloven for visse persongrupper (Hvilende ret til ydelser efter lovens afsnit V og X). Efter bekendtgørelsens § 1 har indkaldte til værnepligtstjeneste eller tjeneste, der træder i stedet herfor, ikke adgang til ydelser efter sundhedslovens afsnit V og X, hvis der under indkaldelsen er draget omsorg for de pågældendes ydelser efter lovens afsnit V og X, og opholdet skønnes at ville vare tre måneder eller mere. Det følger endvidere af bekendtgørelsens § 2, at den pågældende så vidt muligt skal aflevere sit sundhedskort til tjenestestedet.

Efter ordningen afleverer de værnepligtige mænd deres sundhedskort under deres værnepligtstjeneste og skal derfor som udgangspunkt anvende de læger, der er tilknyttet henholdsvis Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, i stedet for egen praktiserende læge. Sundhedsbehandling i Forsvaret hører som hovedregel under Forsvarets Sanitetskommando. De sundhedsfaglige ydelser til de værnepligtige i Forsvaret, der ikke har det gule sundhedskort under værnepligtstjenesten, varetages af infirmerierne og i værnepligtskonsultationerne. Under værnepligtstjenesten i Beredskabsstyrelsen behandles de værnepligtige af kasernelæger, som Beredskabsstyrelsen har tegnet kontrakt med.

Kvinder, der er ansat på værnepligtstilignende vilkår, skal derimod ikke i dag i forbindelse med værnepligtstjenesten aflevere deres sundhedskort. Kvinderne har således – i modsætning til de værnepligtige mænd – adgang til behandling af autoriserede sundhedspersoner uden for Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, når de gør værnepligtstjeneste.

Efter § 19, stk. 1, nr. 2, i lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet, jf. lovbekendtgørelse nr. 995 af 14. juni 2018, som senest ændret ved § 75 i lov nr. 285 af 27. februar 2021, ydes der erstatning efter reglerne i lovens kapitel 3 til patienter eller efterladte til patienter, der her i landet påføres skade i forbindelse med undersøgelse, behandling eller lignende, som er foretaget af sundhedspersoner og andet personale som led i den præhospitale indsats efter sundhedsloven.

Efter § 19, stk. 2, i lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet ydes uanset stk. 1 erstatning efter reglerne i lovens kapitel 3 til patienter eller efterladte til patienter, som

her i landet påføres skade i forbindelse med undersøgelse, behandling eller lignende, som er foretaget af sundhedspersoner, jf. sundhedslovens § 6.

Mandlige værnepligtige er omfattet af § 19, stk. 2, hvorimod kvinder på værnepligtstilignende vilkår er omfattet af § 19, stk. 1, idet kvinderne i modsætning til (mandlige) værnepligtige har adgang til behandling af autoriserede sundhedspersoner uden for det militære forsvar og redningsberedskabet, idet kvinderne ikke skal aflevere deres sundhedskort i forbindelse med ansættelsen, jf. beskrivelsen ovenfor.

De nærmere bestemmelser om dækningsområde for klage- og erstatningsloven er fastsat i § 5, stk. 6, i bekendtgørelse nr. 636 af 29. maj 2018 om dækningsområdet for lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet.

2.1.2. Forsvarsministeriets overvejelser

Kvinder melder sig i stigende grad til at gøre værnepligtstjeneste ved Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, og i dag udgør kvinder ca. en fjerdedel af dem, der gør værnepligtstjeneste. Samtidigt melder langt de fleste af de mænd, der gør værnepligtstjeneste, sig frivilligt. I 2020 var 99 pct. af dem, der gjorde værnepligtstjeneste, frivillige mænd og kvinder, som havde indgået en aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Uanset at både mænd og kvinder melder sig frivilligt, gælder der ikke lige vilkår for mænd og kvinder, når de gennemfører værnepligtstjenesten. Forsvarsministeriet finder, at denne forskelsbehandling på baggrund af køn er både utidssvarende og uhensigtsmæssig, og det er ministeriets opfattelse, at der i størst muligt omfang bør være lige vilkår for mænd og kvinder, når de gør værnepligtstjeneste.

Dette skal også ses i lyset af, at kvinderne på værnepligtstilignende vilkår ofte oplever forskelsbehandlingen negativt, uanset at de ulige vilkår på visse områder stiller kvinderne bedre end mændene. De ulige vilkår indebærer således, at kvinderne i visse tilfælde føler sig mindre inkluderet i fællesskabet under værnepligtsuddannelsen. Der opstår dermed en skævvridning, som påvirker fællesskabsfølelsen på værnepligtsholdene, hvilket Værnepligtsrådet, der er en interesseorganisation for værnepligtige, også tidligere har påpeget.

Desuden har kvinderne i forhold til mændene en udvidet fortrydelses- og opsigelsesret, som har betydning for planlægningen af værnepligtsuddannelserne. Den stigende andel af kvinder i værnepligtstjenesten betyder, at planlægningen af værnepligtsuddannelserne på de enkelte kaserner, flyvestationer, flådestationer og beredskabscentre i højere grad er afhængige af, at de tilmeldte kvinder på værnepligtstilignende vilkår møder op til den første samlede værnepligtstjeneste – og ikke udebliver eller fortryder aftalen om at gøre værnepligtstjeneste umiddelbart inden mødedatoen.

Når kvinder benytter sig af opsigelses- eller fortrydelsesretten i forbindelse med den første samlede tjeneste kan det betyde, at Beredskabsstyrelsens løsning af akutte beredskabsopgaver udfordres, ligesom der opstår usikkerhed om løsningen af opgaver ved især Den Kongelige

Livgarde, Garderhusarregimentets Hesteeskadron og på Kongeskibet Dannebrog, hvor der i høj grad anvendes værnepligtige.

Forsvarsministeriet finder på den baggrund, at der er behov for ligestilling mellem kvinder og mænd, der frivilligt indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste. Ministeriet finder, at ligestillingen bør opnås ved, at kvinderne omfattes af de samme vilkår som værnepligtige fra det tidspunkt, hvor kvinderne underskriver en aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at når en kvinde indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil hun blive omfattet af den samme lovgivning mv. som værnepligtige. Det vil gælde fra det tidspunkt, hvor hun indgår aftalen om at gøre værnepligtstjeneste.

Den foreslåede ordning vil fortsat ikke forpligte kvinderne til at møde til Forsvarets Dag, men de vil som hidtil blive inviteret til frivilligt at deltage i Forsvarets Dag i det år, hvori de fylder 18 år. Kvindernes deltagelse i Forsvarets Dag vil som hidtil gøre, at de også kan deltage i sessionen efter samme retningslinjer som de værnepligtige mænd, idet kvinderne dog fortsat ikke skal trække et lodtrækningsnummer.

Har en kvinde deltaget ved Forsvarets Dag, og er hun af sessionen blevet erklæret egnet til værnepligtstjeneste, vil kvinden – som i dag – frivilligt kunne indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste. Efter indgåelse af en sådan aftale, vil kvinden som noget nyt blive anset som værnepligtig. Den pågældende vil dermed blive omfattet af bestemmelser i love og administrative forskrifter om værnepligtige, herunder reglerne for værnepligtige i bl.a. værnepligtsloven, lov om forsvarets personel, beredskabsloven og lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, samt relevante administrative forskrifter, herunder bekendtgørelse nr. 65 af 11. januar 2017 om hjemsendelse og fornyet indkaldelse af værnepligtige i Forsvaret, redningsberedskabet og under militærnægterordningen, bekendtgørelse nr. 995 af 4. oktober 2008 om civil værnepligt, bekendtgørelse nr. 23 af 9. januar 2007 om begrænsning i adgang til ydelser efter sundhedsloven for visse persongrupper og cirkulære nr. 9709 af 11. november 2005 om aflønning mv. af personel til værnepligtstjeneste i forsvaret.

At ligestillingen med lovforslaget vil blive øget, vil på flere områder indebære væsentlige ændringer i kvindernes vilkår, når de gør værnepligtstjeneste, og det vil på nogle områder – særligt i forhold til fortrydelse- og opsigelsesmuligheder – isoleret set betyde en forringelse af kvindernes vilkår. Den foreslåede ordning vil således betyde, at kvinder, som indgår aftale om værnepligtstjeneste, ikke fremadrettet vil kunne opsiges aftalen eller lovligt udeblive fra første mødedag. De vil i stedet blive omfattet af den nuværende ordning for værnepligtige, hvorefter de værnepligtige, der indgår aftale om frivillig værnepligt, gives en fortrydelsesret, der for tiden er på fire uger.

Som en konsekvens af den foreslåede ordning vil heller ikke kvinderne fremadrettet efter fortrydelsesfristens udløb kunne opsiges deres værnepligtstjeneste. Kvinderne vil – som mændene er det i dag – være henvist til enten at søge udsættelse eller fritagelse efter værnepligtslovens kapitel VI eller til at søge overførsel til civilt arbejde efter militærnægterloven. Desuden

vil kvinderne på samme måde som mændene kunne hjemsendes i særlige tilfælde, eksempelvis af helbredsmæssige eller sociale årsager.

Med den foreslåede ordning vil vilkårene for kvinder, der gør værnepligtstjeneste i Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen, fremadrettet ikke være reguleret ved kollektive og individuelle aftaler, men i stedet være reguleret ved lov og administrative forskrifter, som det er tilfældet i dag for mænd, der gør værnepligtstjeneste.

Den foreslåede ordning vil dermed have den konsekvens, at de indgåede aftaler om ansættelse på værnepligtsslignende vilkår mellem Forsvarsministeriets Personalestyrelse og henholdsvis Hærens Konstabel- og Korporalforening og Centralforeningen for Stampersonel samt de bagvedliggende organisationsaftaler og gældende fællesoverenskomster ikke vil være gældende for kvinder, der fremadrettet indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Endvidere vil lovforslaget indebære, at kvinderne fremadrettet – som mændene gør det i dag – skal aflevere deres sundhedskort under værnepligtstjenesten og dermed som udgangspunkt anvende de læger, der er tilknyttet henholdsvis Forsvaret og Beredskabsstyrelsen.

Desuden vil lovforslaget betyde, at kvinderne fremadrettet vil blive omfattet af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., som mændene er det i dag. Det vil stille dem bedre, idet lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. bl.a. indebærer et lempeligere sygdomsbegreb og særlige regler for fastsættelse af årsløn i forhold til arbejdsskadesikringsloven.

Det foreslås desuden at etablere hjemmel til, at forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan tillade udenlandske kvinder at gøre værnepligtstjeneste, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat. Den foreslåede ordning for udenlandske kvinder vil svare til den tilsvarende ordning, der gælder for udenlandske mænd.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1, 2 og 4, samt §§ 2-7 og bemærkningerne hertil.

2.2. Fritagelse for at møde til Forsvarets Dag

2.2.1. Gældende ret

Det følger af § 13, stk. 1, i værnepligtsloven, at værnepligtige, der har bopæl eller ophold her i landet, skal møde til Forsvarets Dag i det år, hvori de fylder 18 år. Forsvarsministeren kan dog bestemme, at mødepligten skal indtræde senere.

Forsvarets Dag er nærmere reguleret i § 7 og kapitel III i værnepligtsloven og består for de værnepligtige af en række forskellige elementer, herunder bl.a. orientering om de forskellige tjenesteforhold, session og lodtrækning.

Efter værnepligtslovens § 13, stk. 2, kan forsvarsministeren eller den myndighed, som forsvarsministeren bemyndiger til det, pålægge værnepligtige at møde til Forsvarets Dag.

Det følger af § 27 i værnepligtsloven, at udskevne værnepligtige kan gives udsættelse med møde til den første samlede tjeneste indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 26 år, når de godtgør, at udsættelsen af hensyn til deres uddannelse eller af andre grunde vil være af særlig betydning for dem. Det følger af værnepligtslovens § 13, stk. 4, at forsvarsministeren under den i værnepligtslovens § 27 angivne betingelse kan give de værnepligtige udsættelse med at møde til Forsvarets Dag indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 25 år.

Herudover følger det af § 13, stk. 5, i værnepligtsloven, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om pligten og retten til at møde til Forsvarets Dag, jf. stk. 1-3.

Bestemmelserne i § 13, stk. 1, 2 og 5, er udmøntet ved bekendtgørelse nr. 66 af 1. november 2017 om Forsvarets Dag, herunder session og indkaldelse til værnepligtstjeneste m.v.

Værnepligtsloven indeholder ikke bestemmelser, der giver mulighed for at fritage værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag.

2.2.2. Forsvarsministeriets overvejelser

COVID-19-pandemien har bevirket, at det i en lang periode ikke har været muligt at gennemføre Forsvarets Dag i samme omfang som normalt. Det har således i perioder ikke været muligt at afholde Forsvarets Dag på grund af nedlukninger, mens det i andre perioder ikke har været muligt at indkalde samme antal værnepligtige til at møde på Forsvarets Dag som forud for COVID-19 på grund af øvrige restriktioner, herunder afstandskrav.

Der er som følge heraf opstået et større efterslæb af værnepligtige, der skulle være mødt til Forsvarets Dag. For at håndtere situationen på kort sigt har forsvarsministeren fastsat en senere mødepligt til Forsvarets Dag for en række af de værnepligtige i medfør af værnepligtslovens § 13, stk. 1, 2. pkt. De mænd og kvinder, der selv ønskede at komme til Forsvarets Dag, har dog løbende fået mulighed for dette.

Status er, at der på nuværende tidspunkt er en stor gruppe værnepligtige, som typisk ikke har et ønske om at gøre værnepligtstjeneste, der afventer at blive indkaldt til Forsvarets Dag.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at det kan tage flere år, såfremt efterslæbet skal indhentes inden for de nuværende rammer. En fastholdelse af mødepligten for de værnepligtige, der mangler at komme til Forsvarets Dag, vil derfor indebære, at der er unge, som i en længere periode må afvente en afklaring af, hvorvidt de skal indkaldes til værnepligtstjeneste.

Det er endvidere Forsvarsministeriets vurdering, at en indhentning af efterslæbet gennem en forøgelse af kapaciteten, således at alle værnepligtige, der mangler at komme til Forsvarets Dag, skal møde hertil, vil være uforholdsmæssigt ressourcekrævende. Dette skal ses i lyset af, at 99 pct. af Forsvarets og Beredskabsstyrelsens behov for værnepligtige er dækket af mænd og kvinder, der melder sig frivilligt til at gøre værnepligtstjeneste.

Forsvarsministeriet finder derfor samlet set, at der bør skabes hjemmel i værnepligtsloven til, at de værnepligtige, der i helt særlige situationer ikke kan møde til Forsvarets Dag, kan fritages fra deres mødepligt. Derudover finder Forsvarsministeriet, at en sådan hjemmel også bør tage højde for lignende, helt særlige situationer, der måtte opstå i fremtiden.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at forsvarsministeren bemyndiges til at kunne fastsætte regler om, at værnepligtige i en nærmere fastsat periode kan fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende. Det vil eksempelvis kunne være ved udbrud af epidemiske sygdomme, som nødvendiggør begrænsninger af samfundsaktiviteten, eller naturkatastrofer, der rammer etableringer på Forsvarsministeriets område eller den infrastruktur, som etableringerne afhænger af for at fungere.

Forsvarsministeren vil dermed i regler, der udstedes i medfør af loven, kunne fritage de værnepligtige, der ikke kan møde til Forsvarets Dag på grund af COVID-19. Endvidere vil ministeren også fremadrettet have mulighed for at udstede regler om, at værnepligtige kan fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis der opstår helt særlige situationer. Muligheden for at fritage værnepligtige vil være afgrænset til en nærmere fastsat periode, således at forsvarsministeren vil kunne fastsætte regler om, at værnepligtige, der skal møde eller skulle være mødt til Forsvarets Dag i en bestemt periode, fritages.

Værnepligtige, der efter den foreslåede regulering fritages for at møde til Forsvarets Dag, vil ikke på senere et tidspunkt kunne indkaldes til at møde i medfør af f.eks. værnepligtslovens § 13, stk. 2.

Muligheden for, at forsvarsministeren kan fritage værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag, har ikke til formål at fratage de værnepligtige, der ønsker at komme til Forsvarets Dag, muligheden herfor. Muligheden for at komme til Forsvarets Dag vil således under alle omstændigheder bestå for de værnepligtige, der anmoder herom. Ligeledes vil kvinder, der har et ønske om at komme til Forsvarets Dag, bevare denne mulighed. Desuden forudsættes det, at den foreslåede ordning vil blive administreret således, at den operative kapacitet, der er baseret på brug af værnepligtige, ikke vil blive påvirket.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

3. Konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål

Initiativet om ligestilling for kvinder og mænd, der frivilligt påtager sig værnepligtstjeneste, vurderes at have positive konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål, herunder opfyldelsen af delmål nr. 5.c om at vedtage og styrke velfunderede politikker og lovgivning, der kan håndhæves, og som fremmer ligestilling mellem kønnene og styrker alle kvinders og pigers rettigheder og muligheder på alle niveauer.

Der henvises til afsnit 4 om ligestillingsmæssige konsekvenser.

4. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Både mænd og kvinder kan indgå frivillig aftale om at gøre værnepligtstjeneste. Der er dog i dag væsentlig forskel på de vilkår, som mænd og kvinder gives, når de indgår frivillig aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

De forskellige vilkår gør sig særligt gældende i forhold til fortrydelse, opsigelse og hjemsendelse. Eksempelvis gives mænd, der frivilligt indgår aftale om aftjening af værnepligtstjeneste, en fortrydelsesret på fire uger, og herefter kan mændene ikke opsige aftalen. Kvinderne gives derimod en fortrydelsesret frem til første mødedag, og i prøvetiden på to måneder fra første mødedag gives kvinderne en opsigelse på 14 dage, mens de efter prøvetiden kan opsige aftalen med en måneds varsel.

Desuden afleverer de værnepligtige mænd deres sundhedskort under værnepligtstjenesten og skal derfor som udgangspunkt anvende de læger, der er tilknyttet henholdsvis Forsvaret og Beredskabsstyrelsen. Kvinderne, der i dag er ansat på værnepligtstilsvarende vilkår, skal derimod ikke aflevere deres sundhedskort i forbindelse med værnepligtstjenesten. Kvinderne har i dag – i modsætning til mændene – adgang til behandling af autoriserede sundhedspersoner uden for Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, når de gør værnepligtstjeneste.

Endvidere er kvinder, der er ansat på værnepligtstilsvarende vilkår, og som kommer til skade i forbindelse med tjenesten, omfattet af arbejdsskadesikringsloven. De værnepligtige mænd er i stedet omfattet af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., som stiller dem bedre end arbejdsskadesikringsloven, idet lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. bl.a. indebærer et lempeligere sygdomsbegreb, særlige regler for fastsættelse af årsløn og særlige regler for anmeldelse af skader.

Lovforslaget vil medføre en ligestilling mellem de mænd og kvinder, der frivilligt påtager sig værnepligtstjeneste.

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes at medføre merudgifter for Forsvarsministeriet på ca. 1,3-1,8 mio. kr. årligt. Dette skyldes øgede udgifter til sundhedsydelser på ca. 2,2-2,7 mio. kr. årligt og reducerede udgifter inden for især personaleadministration på ca. 0,9 mio. kr. årligt.

Lovforslaget medfører en administrativ forenkling i forvaltningen af værnepligtsområdet, idet både kvinder og mænd, der frivilligt har påtaget sig værnepligtstjeneste, fremadrettet vil blive omfattet af den samme lovgivning. Efter lovforslaget vil kvinder og mænd – modsat i dag – have samme rettigheder og pligter, når de gør værnepligtstjeneste.

Lovforslaget vil desuden kunne få mindre, negative implementeringskonsekvenser for det offentlige, idet kvinderne fremadrettet vil blive omfattet af ordninger for militærnægtere og for hjemsendelse af værnepligtige, som vil indebære øget administration.

Lovforslagets del vedrørende fritagelse for at møde til Forsvarets Dag estimeres at fritage Forsvaret for at afholde engangsomkostninger på 25-35 mio. kr., som ville være forbundet med at indhente efterslæbet efter COVID-19.

Lovforslaget vurderes at være i overensstemmelse med principperne for digitaliseringsklar lovgivning.

Lovforslaget har ikke i øvrigt væsentlige økonomiske konsekvenser eller implementeringskonsekvenser for det offentlige.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslagets del vedrørende ligestilling for kvinder og mænd, der frivilligt påtager sig værnepligtstjeneste, vil medføre negative administrative konsekvenser for de kvinder, som påtager sig værnepligtstjeneste, særligt i forhold til opsigelses- og fortrydelsesret forud for og under værnepligtstjenesten.

Lovforslagets del vedrørende fritagelse for at møde til Forsvarets Dag under helt særlige forhold vil derimod kunne medføre positive administrative konsekvenser for de mænd, som måtte blive fritaget for at skulle møde til Forsvarets Dag efter regler udstedt i medfør af bestemmelsen.

8. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke klimamæssige konsekvenser.

9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljø- og naturmæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den [dato] til den [dato] været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Akademikerne (AC), Centralforeningen for Stampersonel (CS), Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Kvindesamfund, Danske Advokater, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Færøernes Landstyre via Rigsombudsmanden på Færøerne, Hærens Konstabel- og Korporalforening

(HKKF), Institut for Menneskerettigheder, Interforce, Justitia, KL, Kvinderådet, KVINFO, Naalakkersuisut via Rigsombudsmanden i Grønland, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Samtlige byretspræsidenter og Værnepligtsrådet.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget vurderes at medføre merudgifter for Forsvarsministeriet på ca. 1,3-1,8 mio. kr. årligt. Dette skyldes øgede udgifter til sundhedsydelse på ca. 2,2-2,7 mio. kr. årligt og reducerede udgifter inden for især personaleadministration på ca. 0,9 mio. kr. årligt. Lovforslagets del vedrørende fritagelse for at møde til Forsvarets Dag estimeres at fritage Forsvaret for at afholde engangsomkostninger på 25-35 mio. kr., som ville være forbundet med at indhente efterslæbet efter COVID-19.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Lovforslaget vil medføre negative administrative konsekvenser for de kvinder, som påtager sig værnepligtstjeneste. Lovforslagets vil derimod kunne medføre positive administrative konsekvenser for de mænd, som

		måtte blive fritaget for at skulle møde til Forsvarets Dag efter regler udstedt i medfør af bestemmelsen.
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering / Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, indeholder ikke i dag en udtrykkelig bestemmelse om kvinders adgang til at gøre værnepligtstjeneste. Hvis kvinder i dag ønsker at gøre værnepligtstjeneste, indgår de individuelle kontrakter om ansættelse på værnepligtslignende vilkår. De nærmere vilkår for ansættelsen er fastsat på baggrund af kollektive aftaler, som betyder, at vilkårene for kvinder på en række områder adskiller sig fra de vilkår, som gælder for værnepligtige mænd, der har påtaget sig frivillig værnepligtstjeneste.

Det foreslås, at der i værnepligtsloven indsættes en ny § 1 a, som regulerer kvinders adgang til at gøre værnepligtstjeneste og fastsætter rammerne for, hvilke rettigheder og pligter de omfattes af, hvis de indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Det foreslås med § 1 a, stk. 1, at enhver dansk kvinde, der har deltaget i Forsvarets Dag, og som er vurderet egnet af sessionsmyndighederne, kan indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Den foreslåede bestemmelse betyder, at det vil fremgå af værnepligtsloven, at en kvinde vil have mulighed for at indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste, forudsat at hun deltager i Forsvarets Dag. Deltagelsen i Forsvarets Dag forudsættes – på samme måde som i dag – som udgangspunkt at følge de samme retningslinjer, som gælder for mænd. Den pågældende kvinde vil således skulle vurderes egnet eller delvist egnet til værnepligtstjeneste af sessionsmyndighederne for at kunne indgå frivillig aftale om at gøre værnepligtstjeneste. Den pågældende kvinde vil alene kunne tilbydes en aftale om at gøre værnepligtstjeneste inden for det ønskede værn, tjenestegren mv., såfremt der er plads det pågældende sted.

Derudover vil sessionsmyndighederne – på samme måde som for mænd – kunne udelukke en kvinde fra værnepligtstjeneste efter værnepligtslovens § 4, såfremt den pågældende er idømt ubetinget fængsel i mindst 30 dage eller en foranstaltning i henhold til straffelovens §§ 68-70, såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for, at den pågældende vil give anledning til disciplinære vanskeligheder eller besværliggørelse af tjenesten.

De aftaler om aftjening af værnepligtstjeneste, som kvinderne vil kunne tilbydes, vil være enslydende med de aftaler, de frivillige værnepligtige mænd tilbydes i medfør af værnepligtslovens § 21, der vedrører frivillig værnepligt i Forsvaret eller i det statslige redningsberedskab. Aftalerne vil indebære, at de pågældende vil blive indkaldt forud for øvrige værnepligtige, der ikke har indgået aftale om frivillig værnepligt. Muligheden for at indgå aftale om værnepligt vil som hidtil afhænge af, om der er pladser på de planlagte værnepligtshold.

Adgangen til at kunne indgå aftale efter det foreslåede stk. 1 vil alene gælde for kvinder med dansk indfødsret.

Det foreslås desuden med § 1 a, stk. 2, at forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan tillade udenlandske kvinder at indgå aftale efter stk. 1, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende bestemmelse for udenlandske mænd i værnepligtslovens § 3, stk. 2. Vurderingen, som vil skulle foretages efter den foreslåede bestemmelse, vil svare til den vurdering, der i dag foretages af udenlandske mænd efter denne bestemmelse. En betingelse for, at tilladelsen gives, vil være, at overenskomst med en fremmed stat ikke er til hinder for, at den pågældende indtræder i tjeneste i det danske Forsvar. Tilladelsen vil således ikke kunne gives udenlandske statsborgere, som er omfattet af en overenskomst med andre stater, der forbyder, at statens borgere underkastes eller påtager sig værnepligtsmæssige forpligtelser i Danmark. Ved vurderingen af, om der skal meddeles tilladelse, vil der bl.a. særligt kunne lægges vægt på, om den udenlandske kvinde inden for en kortere årrække kan forventes at opnå dansk statsborgerskab. Betingelserne vil svare til, hvad der gælder for udenlandske mænd efter § 3, stk. 2.

Det foreslås endvidere med § 1 a, stk. 3, at en kvinde, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, omfattes af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen er indgået.

Bestemmelsen vil indebære, at kvinderne fra det tidspunkt, hvor de underskriver en aftale om værnepligtstjeneste, vil skulle anses som værnepligtige. Kvinderne vil herefter ikke blive ansat på værnepligtslignende vilkår. I stedet vil kvinderne frivilligt kunne indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste på samme vilkår og efter samme regler som mænd, der har indgået frivillig aftale om værnepligtstjeneste.

Kvinderne vil ved indgåelsen af aftalen således fremadrettet bl.a. blive omfattet af reglerne om værnepligtige i værnepligtsloven, lov om forsvarets personel, beredskabsloven og lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, samt relevante administrative forskrifter, f.eks. bekendtgørelse nr. 65 af 11. januar 2017 om hjemsendelse og fornyet indkaldelse af værnepligtige i Forsvaret, redningsberedskabet og under militærnægterordningen, bekendtgørelse nr. 995 af 4. oktober 2008 om civil værnepligt, bekendtgørelse nr. 23 af 9. januar 2007 om begrænsning i adgang til ydelser efter sundhedsloven for visse persongrupper og cirkulære nr. 9709 af 11. november 2005 om aflønning mv. af personel til værnepligtstjeneste i forsvaret.

Da bestemmelsen alene omfatter perioden efter, at aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået, vil kvinderne ikke blive omfattet af de regler for værnepligtige, som alene vedrører indkaldelse til og pligter i forbindelse med Forsvarets Dag og session. Kvindernes deltagelse ved Forsvarets Dag vil dermed fortsat være frivillig.

En afledt effekt af bestemmelsen vil være, at de kollektive aftaler på området ikke vil omfatte kvinder, som fremadrettet indgår aftale om værnepligtstjeneste efter den foreslåede § 1 a, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte både danske kvinder, der indgår aftale om værnepligtstjeneste efter det foreslåede stk. 1, og udenlandske kvinder, der indgår aftale om værnepligtstjeneste efter det foreslåede stk. 2.

Personalegruppen "kvinder på værnepligtslignende vilkår" vil fremadrettet blive udfaset, idet der fra lovforslagets ikrafttræden ikke vil blive indgået nye aftaler om ansættelse af kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Lovforslaget vil ikke få betydning for kvinder, der har indgået aftale om ansættelse på værnepligtslignende vilkår, og som er mødt eller skal møde til første samlede tjeneste før den 1. september 2022. For de kvinder vil de hidtil gældende regler fortsat finde anvendelse. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til lovforslagets § 8, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af værnepligtslovens § 4, stk. 1, at den, der ved dansk eller fremmed domstol er idømt ubetinget straf af fængsel i mindst 30 dage eller foranstaltninger i henhold til straffelovens §§ 68-70, af sessionen kan udelukkes fra værnepligtstjeneste, såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for, at han vil give anledning til disciplinære vanskeligheder eller besværliggørelse af tjenesten.

Det følger endvidere af værnepligtslovens § 4 a, at såfremt en værnepligtig, der har afsluttet den første samlede tjeneste, idømmes en sanktion som nævnt i § 4, stk. 1, kan vedkommende minister eller den myndighed, ministeren bemyndiger til det, undlade at genindkalde den pågældende, såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for, at han vil give anledning til disciplinære vanskeligheder eller besværliggørelse af tjenesten.

Det følger herudover af værnepligtslovens § 36, stk. 2, at skønnes en overtrædelse af bl.a. forskrifter, der er udfærdiget i medfør af § 32, ikke at medføre højere straf end bøde, kan forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, tilkendegive den pågældende, at sagen kan afgøres uden retslig forfølgning, såfremt han erkender sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden for en nærmere angivet frist, der efter begæring kan forlænges, at betale en i tilkendegivelsen angivet bøde.

Det foreslås at ændre værnepligtslovens § 4, stk. 1, § 4 a og § 36, stk. 2, således at "han" ændres til "den pågældende".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, omfattes af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået.

De foreslåede ændringer af § 4, stk. 1, § 4 a og § 36, stk. 2, indebærer alene en sproglig justering som konsekvens af den foreslåede nye bestemmelse i § 1 a, stk. 3. Bestemmelserne vil fremadrettet kunne finde anvendelse for både værnepligtige mænd og kvinder, der har indgået aftale om værnepligtstjeneste.

Den foreslåede ændring indebærer derudover ingen indholdsmæssig ændring af bestemmelserne.

Til nr. 3

Det følger af værnepligtslovens § 13, stk. 1, at værnepligtige, der har bopæl eller ophold her i landet, skal møde til Forsvarets Dag i det år, hvori de fylder 18 år. Forsvarsministeren kan dog bestemme, at mødepligten skal indtræde senere.

Det følger endvidere af værnepligtslovens § 13, stk. 2, at forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan pålægge værnepligtige at møde til Forsvarets Dag.

Det følger desuden af værnepligtslovens § 13, stk. 4, at forsvarsministeren under den i værnepligtslovens § 27 angivne betingelse kan give de værnepligtige udsættelse med at møde til Forsvarets Dag indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 25 år.

Det følger herudover af værnepligtslovens § 13, stk. 5, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om pligten og retten til at møde til Forsvarets Dag, jf. stk. 1-3.

Værnepligtsloven indeholder ikke bestemmelser, der giver mulighed for at fritage værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag.

Det foreslås med § 13, stk. 5, at forsvarsministeren, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, kan fastsætte regler om, at værnepligtige i en nærmere fastsat periode kan fritages for at møde til Forsvarets Dag.

Den foreslåede bestemmelse vil alene finde anvendelse, hvis helt særlige forhold gør sig gældende. Ved "helt særlige forhold" forstås udefrakommende påvirkninger, der indebærer, at Forsvarets Dag ikke uden et uforholdsmæssigt ressourceforbrug vil kunne gennemføres. Det vil eksempelvis kunne være ved udbrud af epidemiske sygdomme, som nødvendiggør begrænsninger af samfundsaktiviteten. Det vil også kunne være naturkatastrofer, der rammer etableringer på Forsvarsministeriets område eller den infrastruktur, som etableringerne afhænger af for at fungere, eller kriser og katastrofer af et sådant omfang, at Forsvarets ressourcer fra Forsvarets Dag, herunder eksempelvis lægeressourcer, skal bruges til at håndtere katastrofen.

Der vil efter den foreslåede bestemmelse alene kunne fastsættes regler om fritagelse af værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag i en nærmere afgrænset periode, således at forsvarsministeren efter bestemmelsen vil kunne fastsætte regler om, at værnepligtige, der skal møde

eller skulle være mødt til Forsvarets Dag i en bestemt periode, fritages. Bestemmelsen vil således ikke kunne anvendes til at fastsætte regler om, at værnepligtige generelt kan fritages for at møde til Forsvarets Dag. Desuden vil den foreslåede bestemmelse skulle administreres således, at den operative kapacitet i Forsvaret og Beredskabsstyrelsen ikke påvirkes.

Med den foreslåede bestemmelse vil forsvarsministeren eksempelvis kunne fastsætte regler om, at værnepligtige, der ikke kan møde til Forsvarets Dag på grund af COVID-19-pandemien, kan fritages for at skulle møde hertil. Dermed vil regler, der udstedes i medfør af bestemmelsen, kunne afvikle det efterslæb, der på nuværende tidspunkt er opstået i forhold til de værnepligtige, der mangler at møde til Forsvarets Dag som følge af COVID-19.

Værnepligtige, der i medfør af regler, som udstedes i medfør af loven, fritages for at møde til Forsvarets Dag, vil ikke på senere et tidspunkt kunne indkaldes til at møde i medfør af f.eks. værnepligtslovens § 13, stk. 2.

Uanset den foreslåede bestemmelse og regler, der fastsættes i medfør heraf, vil værnepligtige, der anmoder om at komme til Forsvarets Dag, fortsat have mulighed herfor. De personer, som i dag modtager en indkaldelse – eller for kvindernes vedkommende en invitation – til Forsvarets Dag, vil således blive informeret om muligheden for fortsat at deltage i Forsvarets Dag.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det følger af § 26, stk. 1, at den værnepligtige selv er ansvarlig for, at bopælsforandringer, bortrejse og lignende ikke er til hinder for, at indkaldelsesordrer og andre meddelelser fra myndighederne om værnepligten kan komme ham i hænde rettidigt.

Det foreslås at ændre værnepligtslovens § 26, stk. 1, således at "ham" ændres til "den pågældende".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået.

Den foreslåede ændring af § 26, stk. 1, indebærer alene en sproglig justering, som konsekvens af den foreslåede nye bestemmelse i § 1 a, stk. 3. § 26, stk. 1, vil således fremadrettet finde anvendelse for både værnepligtige mænd og kvinder, der har indgået aftale om værnepligtstjeneste.

Den foreslåede ændring indebærer derudover ingen indholdsmæssig ændring af bestemmelsen.

Til § 2

Til nr. 1

Det følger af § 6, stk. 1, i lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde (militærnægterloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 226 af 13. marts 2006, at medmindre disciplinarmidler bringes i anvendelse straffes en arbejdspligtig med bøde eller med fængsel indtil 1 år, hvis han nægter at udføre civilt arbejde, udebliver eller uberettiget fjerner sig fra tjenestestedet, ikke efterkommer en foresats tjenstlige befaling eller i øvrigt undlader at efterkomme de pligter, som tjenesten medfører.

Det foreslås at ændre militærnægterlovens § 6, stk. 1, således at "han" ændres til "den pågældende".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået.

Den foreslåede ændring af § 6, stk. 1, indebærer alene en sproglig justering, som konsekvens af den foreslåede nye bestemmelse i § 1 a, stk. 3. § 6, stk. 1, i militærnægterloven vil således fremadrettet finde anvendelse for både værnepligtige mænd og kvinder, der har indgået aftale om værnepligtstjeneste, men efterfølgende er blevet fritaget for militærtjeneste efter militærnægterlovens § 1, stk. 1, mod at anvendes til andet statsarbejde, fordi militærtjeneste af enhver art må anses for uforeneligt med deres samvittighed.

Den foreslåede ændring indebærer derudover ingen indholdsmæssig ændring af bestemmelsen.

Til § 3

Til nr. 1 og 2

Overskriften før § 54 a i beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017, som ændret ved § 3 i lov nr. 144 af 28. februar 2018, dækker bestemmelserne §§ 54 a og 54 b og lyder "Kvinder antaget på værnepligtssignende vilkår".

Det følger af beredskabslovens § 54 a, at reglerne i lovens §§ 52-54 om værnepligtige og §§ 60-66 om straf og disciplinarmidler for værnepligtige finder tilsvarende anvendelse på kvinder antaget på værnepligtssignende vilkår.

Det følger endvidere af beredskabslovens § 54 b, at kvindeligt personel i redningsberedskabet antaget på værnepligtssignende vilkår, som er afskediget eller hjemsendt, og for hvem tjeneste af enhver art i redningsberedskabet efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforeneligt med deres samvittighed, af forsvarsministeren kan fritages for tjeneste.

Forsvarsministeren kan efter bestemmelsen fastsætte nærmere regler herom. Bemyndigelsen til at fastsætte nærmere regler er dog ikke udnyttet.

Kvindeligt personel i redningsberedskabet er ikke omfattet af lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde (herefter militærnægterloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 226 af 13. marts 2006, idet loven kun gælder værnepligtige. For at ligestille personellet mest muligt på dette område, er der ved § 54 b etableret mulighed for, at forsvarsministeren kan fritage kvindeligt personel i redningsberedskabet, der er afskediget eller hjemsendt, og for hvem tjeneste af enhver art i redningsberedskabet må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, for denne tjeneste. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. lov nr. 339 af 17. maj 2000, at den ikke giver et retskrav på fritagelse, og at afgørelse bliver truffet på grundlag af en konkret vurdering efter tilsvarende kriterier som ved afgørelser efter lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 4793

Det foreslås, at *overskriften før § 54 a* i beredskabsloven ophæves, og at beredskabslovens §§ 54 a og 54 b ophæves.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Beredskabslovens §§ 54 a og 54 b vil dermed fremadrettet være overflødige, da kvinder ikke med forslaget fremadrettet vil blive antaget på værnepligtsslignende vilkår.

Kvinder, der påtager sig værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3 – være omfattet af beredskabslovens regler om værnepligtige, herunder beredskabslovens §§ 52-54 om værnepligtige og §§ 60-66 om straf og disciplinarmidler for værnepligtige.

Kvinder, der fremadrettet påtager sig værnepligtstjeneste i redningsberedskabet, vil i stedet for at være omfattet af den særlige fritagelsesmulighed i værnepligtslovens § 54 b – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – blive omfattet af militærnægterlovens ordning i tilfælde, hvor det må anses for uforeneligt med kvindernes samvittighed at gøre militærtjeneste af enhver art.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af beredskabslovens § 60, stk. 1, at medmindre disciplinarmidler anvendes, straffes den værnepligtige, der er indkaldt til tjeneste i redningsberedskabet, med bøde eller fængsel i indtil 1 år, hvis han nægter at gøre tjeneste i redningsberedskabet, udebliver eller uberettiget fjerner sig fra tjenestestedet, ikke efterkommer en foresats tjenstlige befaling eller i øvrigt undlader at efterkomme de pligter, som tjenesten medfører.

Det foreslås at ændre beredskabslovens § 60, stk. 1, således at "han" ændres til "den pågældende".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået.

Den foreslåede ændring af § 60, stk. 1, indebærer alene en sproglig justering, som konsekvens af den foreslåede nye bestemmelse i § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven. § 60, stk. 1, i beredskabsloven vil således fremadrettet finde anvendelse for både værnepligtige mænd og kvinder, der er indkaldt til tjeneste i redningsberedskabet.

Den foreslåede ændring indebærer derudover ingen indholdsmæssig ændring af bestemmelsen.

Til nr. 4

Det følger af beredskabslovens § 60, stk. 3, at enhver foresat i redningsberedskabet kan anholde en værnepligtig, når denne ikke efterkommer den foresattes tjenstlige befaling, og det skønnes nødvendigt af hensyn til disciplinen at anholde ham.

Det foreslås at ændre beredskabslovens § 60, stk. 3, således at "ham" ændres til "den pågældende".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået.

Den foreslåede ændring af § 60, stk. 3, indebærer alene en sproglig justering, som konsekvens af den foreslåede nye bestemmelse i § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven. § 60, stk. 3, i beredskabsloven vil således fremadrettet finde anvendelse for både værnepligtige mænd og kvinder, der er indkaldt til tjeneste i redningsberedskabet.

Den foreslåede ændring indebærer derudover ingen indholdsmæssig ændring af bestemmelsen.

Til § 4

Til nr. 1

Det følger af § 2, stk. 2, 2. pkt., i personelloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, som senest ændret ved lov nr. 2386 af 14. december 2021, at menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtsslignende vilkår.

Det foreslås i personellovens § 2, stk. 2, 2. pkt., at "konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtlignende vilkår" ændres til "konstabelelever og værnepligtige".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremadrettet ikke blive ansat kvinder på værnepligtlignende vilkår.

Kvinder, der påtager sig værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af personellovens regler om værnepligtige, herunder § 2, stk. 2, 2. pkt., om militært personel.

Til nr. 2

Det følger af personellovens § 7, stk. 1, 1. pkt., at hjemsendte værnepligtige og kvinder på værnepligtlignende vilkår har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret.

Det følger af personellovens § 7, stk. 2, at pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret ikke gælder for hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtlignende vilkår, som udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier og har pligt til at gøre tjeneste deri efter lovens § 8.

Det følger endvidere af personellovens § 8, 1. pkt., at hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtlignende vilkår, der udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier, har pligt til at forrette tjeneste heri efter lovens § 9, stk. 1.

Det følger herudover af personellovens § 9, stk. 1, at forsvarsministeren kan indkalde hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtlignende vilkår, efter lovens §§ 7 og 8, under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Det foreslås, at i personellovens § 7, stk. 1, 1. pkt., § 7, stk. 2, § 8, 1. pkt., og § 9, stk. 1, udgår "og hjemsendte kvinder på værnepligtlignende vilkår".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremadrettet ikke blive ansat kvinder på værnepligtlignende vilkår.

Kvinder, der påtager sig værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af personellovens regler om værnepligtige, herunder § 7, stk. 1, 1. pkt., § 7, stk. 2, § 8, 1. pkt., og § 9, stk. 1, om pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret og mobiliseringskompanier under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af personellovens § 9 a, at kvindeligt militært personel, der er hjemsendt, og for hvem militær tjeneste af enhver art efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, af forsvarsministeren kan fritages for militær tjeneste. Forsvarsministeren fastsætter efter bestemmelsen nærmere regler herom. Bemyndigelsen til at fastsætte nærmere regler er dog ikke udnyttet.

Kvindeligt militært personel er ikke i dag omfattet af lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, idet loven kun gælder værnepligtige. For at ligestille personellet mest muligt på dette område, er der ved § 9 a etableret mulighed for, at forsvarsministeren kan fritage kvindeligt militært personel, der er hjemsendt, og for hvem militær tjeneste af enhver art må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, for denne tjeneste. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. lov nr. 127 af 25. februar 1998, at den ikke giver et retskrav på fritagelse, og at afgørelse bliver truffet på grundlag af en konkret vurdering efter tilsvarende kriterier som ved afgørelser efter lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, jf. Folketingstidende 1997-98, tillæg A, side 2166.

Det foreslås, at personellovens § 9 a ophæves.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Personellovens § 9 a vil dermed fremadrettet være overflødig, da kvinder ikke med forslaget fremadrettet vil blive ansat på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der fremadrettet påtager sig værnepligtstjeneste, vil i stedet – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – blive omfattet af militærnægterlovens ordning, når det må anses for uforeneligt med kvindernes samvittighed at gøre militærtjeneste af enhver art.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Til nr. 1

Det følger af § 1, stk. 1, nr. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarrets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, jf. lovbekendtgørelse nr. 309 af 3. marts 2011, at loven omfatter værnepligtige mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår, som har modtaget meddelelse om tidspunktet for indkaldelse.

Det foreslås, at i § 1, stk. 1, nr. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet udgår "mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremadrettet ikke blive ansat kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der påtager sig værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandets regler om værnepligtige, herunder bestemmelsen i § 1, stk. 1, nr. 1, om lovens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af § 2, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår har ret til fravær fra arbejde på grund af aftjening af værnepligt.

Det følger endvidere af § 4, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår skal underrette arbejdsgiveren om tidspunktet for indkaldelsen senest to uger efter, at han har modtaget meddelelse herom.

Det følger af § 5, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår, der udnytter sin ret til fravær efter § 2, senest 14 dage efter modtagelse af meddelelsen af det forventede hjemsendelsestidspunkt skal underrette arbejdsgiveren om, hvornår vedkommende påregner at genoptage arbejdet efter aftjent værnepligt.

Det følger af § 6, stk. 1, 1. pkt., i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår, som efterkasseres eller på anden måde hjemsendes før tiden fra aftjening af værnepligt, senest 14 dage efter hjemsendelsen skal underrette arbejdsgiveren herom.

Det følger af § 7 i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at lovens bestemmelser ikke ved aftale, vedtægt eller regulativer kan fraviges til ugunst for den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår.

Det følger af § 9, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at hvis en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår afskediges i strid med § 2, skal arbejdsgiveren betale en godtgørelse.

Det foreslås, at i § 2, stk. 1, § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 6, stk. 1, 1. pkt., § 7 og § 9, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet udgår "mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremadrettet ikke blive ansat kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der påtager sig værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandets regler om værnepligtige, herunder bestemmelserne i kapitel 2, om værnepligtige lønmodtagere.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af § 2, stk. 2, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at en arbejdsgiver ikke må afskedige en lønmodtager, fordi han vil udnytte retten til fravær på grund af aftjening af værnepligt eller har været fraværende af denne grund.

Det følger endvidere af § 4, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår skal underrette arbejdsgiveren om tidspunktet for indkaldelsen senest to uger efter, at han har modtaget meddelelse herom.

Det følger endeligt af § 6, stk. 2, 2. pkt., i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at har lønmodtageren afgivet varsel efter § 5, stk. 1, om hvornår vedkommende påregner at genoptage arbejdet efter værnepligt, har han ret til at genoptage arbejdet til det tidspunkt, der er afgivet varsel.

Det foreslås at ændre § 2, stk. 2, § 4, stk. 1, og § 6, stk. 2, 2. pkt., i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, således at "han" ændres til "den pågældende".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået.

Den foreslåede ændring af § 2, stk. 2, § 4, stk. 1, og § 6, stk. 2, 2. pkt., indebærer alene en sproglig justering, som konsekvens af den foreslåede nye bestemmelse i § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven. § 2, stk. 2, § 4, stk. 1, og § 6, stk. 2, 2. pkt., i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet vil således fremadrettet finde anvendelse for både værnepligtige mænd og kvinder.

Den foreslåede ændring indebærer derudover ingen indholdsmæssig ændring af bestemmelserne.

Til nr. 4

Det følger af § 8 i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at § 4, stk. 2, § 5, stk. 3, og § 6, stk. 3, om opsigelse i forbindelse med manglende underretning ikke finder anvendelse på værnepligtige mænd eller kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår, der er ansat som tjenestemænd i henhold til lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Det foreslås, at i § 8 i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet udgår "mænd eller kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremadrettet ikke blive ansat kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der påtager sig værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af regler om værnepligtige i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, herunder § 8, om at § 4, stk. 2, § 5, stk. 3, og § 6, stk. 3, om at opsigelse i forbindelse med manglende underretning ikke finder anvendelse på værnepligtige, der er ansat som tjenestemænd i henhold til lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Til nr. 1

Det følger af § 6 i lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., jf. lovbekendtgørelse nr. 284 af 14. marts 2013, som ændret ved § 3 i lov nr. 395 af 2. maj 2016 og § 7 i lov nr. 285 af 29. marts 2017, at for en indkaldt værnepligtig skal der ved årslønfastsættelsen tages hensyn til den indtægt, tilskadekomne kunne forvente at opnå, såfremt han var blevet hjemsendt uden følger af ulykken eller sygdommen.

Det foreslås at ændre § 6 i lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., således at "han" ændres til "den tilskadekomne".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået.

Den foreslåede ændring af § 6 indebærer som konsekvens af den foreslåede nye bestemmelse i § 1 a, stk. 3 i værnepligtsloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, at kvinder fremadrettet vil blive omfattet af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. Den lempeligere årslønsvurdering efter lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. vil derfor blive anvendt i stedet for årslønsvurderingen i arbejdsskadesikringsloven. § 6 i lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. vil således fremadrettet finde anvendelse for både mænd og kvinder, der gør værnepligtstjeneste.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7

Til nr. 1

Det følger af § 44, stk. 3, i lov om ferie, jf. lovbekendtgørelse nr. 230 af 12. februar 2021, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om ferie for værnepligtige i Forsvaret og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtstilnende vilkår, for konstabelelever og for personel af reserven. Bemyndigelsen til at fastsætte regler er ikke udnyttet.

Forsvarsministeriet har dog udstedt cirkulære nr. 9709 af 11. november 2005 om aflønning mv. af personel til værnepligtige i forsvaret. Cirkulæret fastsætter bl.a. regler om friheder, ferie og godtgørelse for værnepligtige.

Det foreslås, at i § 44, stk. 3, i lov om ferie udgår "for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtstilnende vilkår,".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremadrettet ikke blive ansat kvinder på værnepligtstilnende vilkår.

Kvinder, der påtager sig værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af regler om værnepligtige i lov om ferie, herunder § 44, stk. 3, om muligheden for at fastsætte regler om ferie for værnepligtige i Forsvaret m.v.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af § 44, stk. 4, i lov om ferie (ferieloven), at forsvarsministeren kan fastsætte regler om ferie for værnepligtige i det statslige redningsberedskab og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtislignende vilkår i det statslige redningsberedskab. Bemyndigelsen til at fastsætte regler er ikke udnyttet.

Forsvarsministeriet har dog udstedt cirkulære nr. 9709 af 11. november 2005 om aflønning mv. af personel til værnepligtige i forsvaret. Cirkulæret fastsætter bl.a. regler om friheder, ferie og godtgørelse for værnepligtige. Det følger desuden af beredskabslovens § 53, stk. 1, at værnepligtige i det statslige regionale redningsberedskab med hensyn til indkvartering, forplejning, beklædning, løn, fribefordring og lignende er undergivet regler, som svarer til dem, der gælder for Forsvarets værnepligtige. Cirkulærets bestemmelser om friheder, ferie og godtgørelse er således også gældende for værnepligtige i Beredskabsstyrelsen.

Det foreslås, at i ferielovens § 44, stk. 4, udgår "og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtislignende vilkår i det statslige redningsberedskab".

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremadrettet ikke blive ansat kvinder på værnepligtislignende vilkår.

Kvinder, der påtager sig værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af regler om værnepligtige i lov om ferie, herunder § 44, stk. 4, om muligheden for at fastsætte regler om ferie for værnepligtige i det statslige redningsberedskab.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 8

Det foreslås med *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juni 2022.

Det foreslås med *stk. 2*, at lovens § 1, nr. 1, 2 og 4, og §§ 2-7 ikke finder anvendelse for kvinder, der har indgået aftale om ansættelse på værnepligtislignende vilkår, og som er mødt eller skal møde til første samlede tjeneste før den 1. september 2022. For de pågældende finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Forsvarsministeriets Personalestyrelse har allerede indgået aftaler med kvinder om antagelse på værnepligtislignende vilkår med mødetidspunkter langt ud i fremtiden.

For at sikre en snarlig implementering af ligestillingen mellem kvinder og mænd, der frivilligt har indgået aftale om værnepligtstjeneste, vil Forsvarsministeriets Personalestyrelse skulle indgå nye aftaler med de pågældende kvinder. For at sikre en hensigtsmæssig overgang til den nye ordning foreslås det derfor, at loven træder i kraft den 1. juni 2022, men at kvinder, der allerede har indgået aftale om tjeneste på værnepligtslignende vilkår, og som møder til første samlede tjeneste før den 1. september 2022 ikke omfattes af den nye ordning.

Herved vil Forsvarsministeriets Personalestyrelse have tre måneder til at kunne opsig tidligere indgåede aftaler med kvinderne og tilbyde dem en aftale på de nye vilkår. Kvinder, der ikke ønsker at indgå en aftale på de nye vilkår, vil ikke få mulighed for at aftjene værnepligtstjeneste på værnepligtslignende vilkår.

For de kvinder, som har aftjent værnepligtstjeneste eller som skal møde til første samlede tjeneste før 1. september 2022, vil lovforslaget ikke have nogen konsekvenser. Det gælder således også for kvinder, som er mødt til første samlede tjeneste før 1. september 2022, men ved lovens ikrafttræden er hjemsendt. For de kvinder vil de hidtil gældende regler for kvinder på værnepligtslignende vilkår fortsat finde anvendelse.

Til § 9

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed.

Værnepligtsloven er, på nær ændringerne foretaget ved § 82 i lov nr. 1054 af 23. december 1992, § 19 i lov nr. 69 af 4. februar 2004, § 8 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, direkte gældende for Færøerne og Grønland. Det er dog alene værnepligtige, der har bopæl eller ophold i Kongeriget Danmark med undtagelse af Færøerne og Grønland, som skal møde til Forsvarets Dag, jf. værnepligtslovens § 13, jf. § 5.

Ændringerne af værnepligtsloven i § 82 i lov nr. 1054 af 23. december 1992 og i lov nr. 1538 af 18. december 2018 om ændring af lov om værnepligt er dog sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 2017 af 18. december 2020 om ikrafttræden for Grønland af visse love om ændring af værnepligtsloven.

Lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde (militærnægterloven) er, på nær ændringerne foretaget ved § 73 i lov nr. 1054 af 23. december 1992 og § 14 i lov nr. 69 af 4. februar 2004 direkte gældende for Færøerne og Grønland.

Beredskabsloven er ikke direkte gældende for Færøerne og Grønland.

Dele af beredskabsloven er dog sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 995 af 25. august 2017 om ikrafttræden for Grønland af beredskabsloven.

Personelloven er, på nær ændringerne foretaget ved § 39 i lov nr. 530 af 24. juni 2005, § 3 i lov nr. 1264 af 16. december 2009, § 15 i lov nr. 395 af 2. maj 2016, lov nr. 1539 af 18.

december 2018, lov nr. 328 af 30. marts 2019 og lov nr. 2386 af 14. december 2021, direkte gældende for Færøerne og Grønland.

Ændringerne af personelloven i lov nr. 1539 af 18. december 2018 om ændring af lov om forsvarets personel samt lov nr. 328 af 30. marts 2019 om ændring af lov om forsvarets personel er dog sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 2016 af 18. december 2020 om ikrafttræden for Grønland af visse love om ændring af lov om forsvarets personel.

Lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. og lov om ferie er ikke gældende for Færøerne og Grønland.

Det foreslås med *stk. 1*, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland.

Det foreslås med *stk. 2*, at lovens §§ 1-4 ved kongelig anordning helt eller delvis skal kunne sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og de grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1. ---**§ 1**

I værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 1 indsættes:

»**§ 1 a.** Enhver dansk kvinde, der har deltaget i Forsvarets Dag, og som er vurderet egnet af sessionsmyndighederne, kan indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Stk. 2. Forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan tillade udenlandske kvinder at indgå aftale efter stk. 1, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat.

Stk. 3. En kvinde, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, omfattes af love og administrative forskrifter om værnepligtige fra det tidspunkt, hvor aftalen er indgået.«

2. I § 4, stk. 1, § 4 a og § 36, stk. 2, ændres »han« til: »den pågældende«.

§ 4. Den, der ved dansk eller fremmed domstol er idømt ubetinget straf af fængsel i mindst 30 dage eller foranstaltninger i henhold til straffelovens §§ 68-70, kan af sessionen udelukkes fra værnepligtstjeneste, såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for, at han vil give anledning til disciplinære vanskeligheder eller besværliggørelse af tjenesten.

Stk. 2-3. ---

§ 4 a. Såfremt en værnepligtig, der har afsluttet den første samlede tjeneste, idømmes en sanktion som nævnt i § 4, stk. 1, kan vedkommende minister eller den myndighed, ministeren bemyndiger til det, undlade at genindkalde den pågældende, såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for, at han vil give anledning til disciplinære vanskeligheder eller besværliggørelse af tjenesten.

§ 36. ---

Stk. 2. Skønnes en overtrædelse ikke at medføre højere straf end bøde, kan forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, tilkendegive den pågældende, at sagen kan afgøres uden retslig forfølgning, såfremt han erkender sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden for en nærmere angivet frist, der efter begæring kan forlænges, at betale en i tilkendegivelsen angivet bøde.

Stk. 3-4. ---

§ 13. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Forsvarsministeren kan fastsætte regler om pligten og retten til at møde til Forsvarets Dag, jf. stk. 1-3.

§ 26. Enhver værnepligtig er selv ansvarlig for, at bopælsforandringer, bortrejse og lignende ikke er til hinder for, at indkaldelsesordrer og andre meddelelser fra myndighederne om værnepligten kan komme ham i hænde rettidigt.

Stk. 2-3. ---

§ 6. Medmindre disciplinarmidler bringes i anvendelse, jf. § 8, stk. 1, straffes en arbejdspligtig med bøde eller med fængsel i indtil 1 år, såfremt han:

- 1) nægter at udføre civilt arbejde,
- 2) udebliver eller uberettiget fjerner sig fra tjenestestedet,

3. I § 13 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Forsvarsministeren kan, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, fastsætte regler om, at værnepligtige i en nærmere fastsat periode kan fritages for at møde til Forsvarets Dag.«

Stk. 5 bliver herefter stk. 6.

4. I § 26, stk. 1, ændres »ham« til: »den pågældende«.

§ 2

I lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, jf. lovbekendtgørelse nr. 226 af 13. marts 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 6, stk. 1, ændres »han« til: »den pågældende«.

3) ikke efterkommer en foresats tjenstlige befaling eller

4) i øvrigt undlader at efterkomme de pligter, som tjenesten medfører.

Stk. 2. ---

Kvinder antaget på værnepligtslignende vilkår

§ 54 a. Reglerne i §§ 52-54 og §§ 60-66 finder tilsvarende anvendelse på kvinder antaget på værnepligtslignende vilkår.

§ 54 b. Kvindeligt personel i redningsberedskabet antaget på værnepligtslignende vilkår, som er afskediget eller hjemsendt, og for hvem tjeneste af enhver art i redningsberedskabet efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, kan af forsvarsministeren fritages for tjeneste. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler herom.

§ 60. Medmindre disciplinarmidler anvendes, jf. § 62, straffes den værnepligtige, der er indkaldt til tjeneste i redningsberedskabet, med bøde eller fængsel i indtil 1 år, hvis han

- 1) nægter at gøre tjeneste i redningsberedskabet,
- 2) udebliver eller uberettiget fjerner sig fra tjenestestedet,
- 3) ikke efterkommer en foresats tjenstlige befaling eller
- 4) i øvrigt undlader at efterkomme de pligter, som tjenesten medfører.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Enhver foresat i redningsberedskabet kan anholde en værnepligtig, når denne ikke efterkommer den foresattes tjenstlige befaling

§ 3

I beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017, som ændret ved § 3 i lov nr. 144 af 28. februar 2018, foretages følgende ændringer:

1. Overskriften før § 54 a ophæves.

2. §§ 54 a og 54 b ophæves.

3. I § 60, stk. 1, ændres »han« til: »den pågældende«.

4. I § 60, stk. 3, ændres »ham« til: »den pågældende«.

og det skønnes nødvendigt af hensyn til disciplinen at anholde ham.

§ 2. ---

Stk. 2. Befalingsmænd omfatter personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Stk. 3. ---

§ 7. Hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret, jf. § 9, stk. 1. Pligten ophører, når der er forløbet 5 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, medmindre den pågældende er aktiveret i totalforsvaret ved udløbet af 5-års-perioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiveringsperioden. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret.

Stk. 2. Pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret efter stk. 1 gælder ikke for hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, som udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier og har pligt til at forrette tjeneste heri, jf. § 8.

§ 8. Hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, som udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier, har pligt til at forrette tjeneste heri, jf. § 9, stk. 1. Pligten ophører, når der er forløbet

§ 4

I lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, som ændret ved § 3 i lov nr. 1264 af 16. december 2009, § 15 i lov nr. 395 af 2. maj 2016, lov nr. 1539 af 18. december 2018, lov nr. 328 af 30. marts 2019 og lov nr. 2386 af 14. december 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 2, 2. pkt., ændres »konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår« til: »konstabelelever og værnepligtige«.

2. I § 7, stk. 1, 1. pkt., § 7, stk. 2, § 8, 1. pkt., og § 9, stk. 1, udgår »og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår«.

5 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, medmindre den pågældende er aktiveret i et mobiliseringskompagni ved udløbet af 5-årsperioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiveringsperioden. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om pligten til at forrette tjeneste i mobiliseringskompagnier.

§ 9. Forsvarsministeren kan indkalde hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, jf. §§ 7 og 8, 1) under krig eller andre ekstraordinære forhold og 2) i katastrofetilfælde.

Stk. 2-6. ---

§ 9 a. Kvindeligt militært personel, der er hjemsendt, og for hvem militær tjeneste af enhver art efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, kan af forsvarsministeren fritages for militær tjeneste. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler herom.

3. § 9 a ophæves.

§ 5

I lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, jf. lovbekendtgørelse nr. 309 af 3. marts 2011, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, nr. 1, udgår »mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.

§ 1. Loven omfatter følgende grupper:
1) Værnepligtige mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår, som har modtaget meddelelse om tidspunktet for indkaldelse, jf. dog stk. 2.

2-4) ---

Stk. 2-5. ---

§ 2. En værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår har ret til fravær fra arbejdet på grund af aftjening af værnepligt.

Stk. 2-3. ---

2. I § 2, stk. 1, § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 6, stk. 1, 1. pkt., § 7 og § 9, stk. 1, udgår »mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår«.

§ 4. Den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår skal underrette arbejdsgiveren om tidspunktet for indkaldelsen senest to uger efter, at han har modtaget meddelelse herom.

Stk. 2. ---

§ 5. En værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår, der udnytter sin ret til fravær efter § 2, skal senest 14 dage efter modtagelse af meddelelsen af det forventede hjemsendelsestidspunkt underrette arbejdsgiveren om, hvornår vedkommende påregner at genoptage arbejdet efter aftjent værnepligt.

Stk. 2-3. ---

§ 6. En værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår, som efterkasses eller på anden måde hjemsendes før tiden, skal senest 14 dage efter hjemsendelsen underrette arbejdsgiveren herom. Arbejdsgiveren bestemmer, hvornår arbejdet skal genoptages.

Stk. 2-3. ---

§ 7. Lovens bestemmelser kan ikke ved aftale, vedtægter eller regulativer fraviges til ugunst for den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår.

§ 9. Afskediges en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår i strid med § 2, skal arbejdsgiveren betale en godtgørelse.

Stk. 2. ---

§ 2. ---

Stk. 2. En arbejdsgiver må ikke afskedige en lønmodtager, fordi han vil udnytte retten til fravær på grund af aftjening af værnepligt eller har været fraværende af denne grund.

Stk. 3. ---

§ 4. Den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår skal under-

3. I § 2, stk. 2, § 4, stk. 1, og § 6, stk. 2, 2. pkt., ændres »han« til: »den pågældende«.

rette arbejdsgiveren om tidspunktet for indkaldelsen senest to uger efter, at han har modtaget meddelelse herom.

Stk. 2. ---

§ 6. ---

Stk. 2. Lønmodtageren har dog ret til at genoptage arbejdet 4 måneder efter efterkassations- eller hjemsendelsestidspunktet. Har lønmodtageren afgivet varsel efter § 5, stk. 1, har han ret til at genoptage arbejdet til det tidspunkt, der er angivet i varslet.

Stk. 3. ---

§ 8. § 4, stk. 2, § 5, stk. 3, og § 6, stk. 3, finder ikke anvendelse på værnepligtige mænd eller kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår, der er ansat som tjenestemænd i henhold til lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

§ 6. For en indkaldt værnepligtig skal der ved årslønsfastsættelsen tages hensyn til den indtægt, tilskadekomne kunne forvente at opnå, såfremt han var blevet hjemsendt uden følger af ulykken eller sygdommen.

§ 44. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Forsvarsministeren kan fastsætte regler om ferie for værnepligtige i Forsvaret og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat

4. I § 8 udgår »mænd eller kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.

§ 6

I lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., jf. lovbekendtgørelse nr. 284 af 14. marts 2013, som ændret ved § 3 i lov nr. 395 af 2. maj 2016 og § 7 i lov nr. 285 af 29. marts 2017, foretages følgende ændring:

1. I § 6 ændres »han« til: »den tilskadekomne«.

§ 7

I lov om ferie, jf. lovbekendtgørelse nr. 230 af 12. februar 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 44, stk. 3, udgår »for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtslignende vilkår,«.

i Forsvaret på værnepligtslignende vilkår, for konstabelelever og for personel af reserven.

Stk. 4. Forsvarsministeren kan fastsætte regler om ferie for værnepligtige i det statslige redningsberedskab og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår i det statslige redningsberedskab.

2. I § 44, stk. 4, udgår »og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår i det statslige redningsberedskab«.